

שאלה מספר 1 בנושא IAS 1

IAS 1 קובע כי ישות תציג נכסים שוטפים ולא שוטפים, והתחייבויות שוטפות ולא שוטפות, כסיווגים נפרדים בדוח על המצב הכספי שלה, למעט כאשר ההצגה מבוססת על סדר הנזילות שלהם. בהנחה והמחזור התפעולי של החברה הינו 12 חודשים, קבעי ונמקי את הבסיס לקביעה, האם הנכסים / ההתחייבויות שלהן יסווגו על פני הדוח על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר 2010, כשוטפים או כלא שוטפים:

1. כלי רכב של חברה העוסקת בליסינג תפעולי של כלי רכב, אשר תקופת השכירות התפעולית שלהם הסתיימה ליום 31 בדצמבר 2010 ובכוונת החברה להעמידם למכירה (ולא להשכירם לתקופה נוספת).
2. מכונת ייצור, שהיוותה חלק מקו יצור המוצרים בחברה, ושכונת החברה להעמידם למכירה (בהנחה כי ליום 31 בדצמבר 2010 טרם התקיימו התנאים שנקבעו במסגרת IFRS 5 לסיווג כנכס "מוחזק למכירה").
3. נכס פיננסי זמין למכירה (כהגדרתו ב- IAS 39) שבכוונת החברה, ליום 31 בדצמבר 2010, להעמידו למכירה במהלך שנת 2011.
4. הלוואה שנלקחה מבנק בתחילת שנת 2010 לתקופה של 5 שנים. ההלוואה קובעת אמות מידה פיננסית שעל החברה לעמוד בהן, אחרת לבנק יש זכות לדרוש פירעון מיידי של ההלוואה. אחד התנאים שהינו שיחס החוב להון של החברה לא יעלה על 2. בפברואר 2011, במהלך עריכת הדוחות הכספיים לשנת 2010 התברר לחברה כי יחס החוב להון ליום 31 בדצמבר 2010 הינו 2.2. בהתאם, פנתה החברה לבנק והשיגה את אישורו לתיקון תנאי ההלוואה כך שהיחס החדש שנקבע בהסכם ההלוואה הינו 2.5, והבנק מחל לחברה על ההפרה שבוצעה. החברה בטוחה כי תעמוד ביחס זה במהלך שנת 2011. החברה פרסמה את דוחותיה הכספיים לשנת 2010, לאחר ההסדר עם הבנק, ביום 31 במרץ 2011.
5. ביום 1 בדצמבר 2010 נטלה החברה מבנק הלוואה חודשית לפירעון ביום 1 בינואר 2011. כחלק מתנאי ההלוואה, לחברה קיימת הזכות לגלגל את ההלוואה ללא הסכמת הבנק עד לתקופה כוללת של 14 חודשים. גלגול נוסף מעבר לתקופה האמורה, מחייב את הסכמתו של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2010 בכוונת החברה לנצל את מלוא התקופה שהוקנתה לה לגלגל את ההלוואה.

פתרון שאלה 1 בנושא IAS 1

סעיף א'

1. עפ"י IAS 16 "ישות אשר במהלך הפעילויות הרגילות מוכרת באופן שגרתי, פריטי רכוש קבוע שהיא החזיקה בהם למטרות השכרה לאחרים תעביר נכסים אלה למלאי לפי ערכם בספרים במועד בו הופסקה השכרתם והם מוחזקים למכירה".

עפ"י IAS 1 "נכסים שוטפים כוללים נכסים (כגון מלאי ולקוחות) שנמכרים, נצרכים, או ממומשים כחלק מהמחזור התפעולי הרגיל גם כאשר לא חזוי שהם ימומשו בתוך 12 חודש לאחר תקופת הדיווח".

לפיכך נכס זה יוצג במסגרת הנכסים השוטפים במאזן החברה ליום 31.12.2010.

2. עפ"י IFRS 5 "נכסים המסווגים כלא שוטפים בהתאם ל- IAS 1, לא יסווגו מחדש כנכסים שוטפים עד שהם יקיימו את הקריטריונים לסיווג כמוחזקים למכירה בהתאם ל- IFRS 5. נכסים השייכים לסוג שהישות בדרך כלל מתייחסת אליו כלא שוטף, שנרכשים בלעדית למטרת מכירה מחדש, לא יסווגו כשוטפים, אלא אם הם מקיימים את הקריטריונים לסיווג כמוחזקים למכירה בהתאם ל- IFRS 5".

לפיכך נכס זה יוצג במסגרת הנכסים שאינם שוטפים במאזן החברה ליום 31.12.2010.

3. עפ"י IAS 1, ישות תסווג נכס כנכס שוטף כאשר:

א. היא חוזה לממש את הנכס, או מתכוונת למכור או לצרוך אותו, במהלך המחזור התפעולי הרגיל שלה.

ב. היא מחזיקה את הנכס בעיקר לצורך מסחר.

ג. היא חוזה לממש את הנכס בתוך 12 חודש לאחר תקופת הדיווח; או

ד. הנכס הוא מזומן או שווה מזומן (כפי שהוגדר ב- IAS 7), אלא אם הנכס מוגבל כך שלא ניתן להחליף אותו או להשתמש בו כדי לסלק את ההתחייבות במשך 12 חודש לאחר תקופת הדיווח. ישות תסווג את כל הנכסים האחרים כנכסים לא - שוטפים.

לפיכך, מכיוון שהחברה חוזה לממש את הנכס בתוך 12 חודשים לאחר תקופת הדיווח, נכס זה יוצג במסגרת הנכסים השוטפים במאזן החברה ליום 31.12.2010.

4. עפ"י IAS 1, "כאשר ישות מפירה בסוף תקופת הדיווח, או לפני תאריך זה, תנאי של הסכם הלוואה לזמן ארוך וכתוצאה מכך ההתחייבות הופכת להיות עומדת לפירעון לפי דרישה, עליה לסווג את ההתחייבות כשוטפת, גם אם המלווה הסכים לאחר תקופת הדיווח ולפני האישור של הדוחות הכספיים לפרסום, לא לדרוש תשלום כתוצאה מההפרה. ישות מסווגת את ההתחייבות כשוטפת משום שבסוף תקופת הדיווח, אין לישות זכות לא מותנית לדחות את הסילוק שלה למשך 12 חודש לפחות לאחר תאריך זה".

לפיכך התחייבות זו תוצג כהתחייבות שוטפת במאזן החברה ליום 31.12.2010.

5. עפ"י IAS 1 "אם ישות חוזה, ויכולה לפי שיקול דעתה, למחזר או לגלגל (rollover) מחויבות ל-12 חודש לפחות לאחר תקופת הדיווח בהתאם להסדר הלוואה קיים, היא מסוגלת את המחויבות כלא שוטפת, גם אם מועד הסילוק ללא המחזור של המחויבות היה חל במהלך תקופה קצרה יותר. אולם, כאשר המחזור או הגלגול של

המחויבות אינו נתון לשיקול דעתה של הישות (לדוגמא כאשר אין הסדר למחזור), הישות לא מביאה בחשבון את הפוטנציאל למחזר את המחויבות והמחויבות מסווגת כשוטפת".
לפיכך, התחייבות זו תוצג כהתחייבות שאינה שוטפת במאזן החברה ליום 31.12.2010.

שאלה מספר 2 בנושא IAS 1

חברת הברושים (להלן - החברה) הינה חברה הפועלת בענף הנדל"ן והנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. לחברה פרויקטים של נדלן מניב וכן פרויקטים יזמיים בהם היא פועלת כקבלן הבונה מבנים למכירה. החברה פועלת בישראל ובמספר מדינות באירופה.

במהלך שנת 2007 קיבלה החברה הלוואה בסך 20 מליון פאונד מבנק באנגליה לצורך רכישת נדל"ן מניב באותו סכום, אשר מהווה נכס משמעותי של החברה. ההלוואה צפויה להיפרע בתשלום אחד בתום שבע שנים. הריבית, לעומת זאת, משולמת באופן שוטף. כחלק מתנאי ההלוואה, נקבע כי הבנק ישעבד את הנדל"ן המניב נשוא ההלוואה וכן על החברה לשמור על אמות מידה פיננסיות וביניהן נקבע כי יחס השווי ההוגן של הנדל"ן המניב אל מול הערך הפנקסני של ההלוואה לא יקטן מ-0.8.

כמו כן, במהלך שנת 2007 הנפיקה החברה אג"ח בישראל בסכום של 100 מליון ₪ כאשר המלווים היו קרנות נאמנות וקופות גמל. כחלק מתשקיף הנפקת האג"ח, נקבע כי על החברה לעמוד בשטר הנאמנות בו צוינו תנאים שונים. בין השאר, נקבע כי לבעלי אג"ח יש זכות לדרוש פירעון מיידי כאשר חברת הברושים חדלת פירעון או כאשר חלה הרעה בעסקי החברה או כאשר מחולט/ קיימת זכות לצד ג' לחלט נכס מהותי של החברה.

ביום 31 בדצמבר 2008, התקבלה הערכת שווי של הנדל"ן האמור, בה נקבע כי ערכו באנגליה הוא 14.5 מליון פאונד. הערכת שווי זו נשלחה לבנק האנגלי. ביום 30 במאי 2009 התקבל מכתב מהבנק האנגלי הדורש מהחברה לפרוע את ההלוואה בסך של 20 מליון פאונד ולא, בכוונת הבנק לפעול למימוש הנדל"ן המשמש כבטוחה בין ההלוואה.

נדרש:

- א. כיצד יסווגו ההלוואה מהבנק האנגלי והאג"ח במאזני חברת הברושים ליום 31 בדצמבר 2008 וליום 30 ביוני 2009?
- ב. כיצד יסווגו ההלוואה מהבנק האנגלי והאג"ח במאזני חברת הברושים ליום 31 בדצמבר וליום 30 ביוני 2009 באם, בחודש מרץ 2009, לפני פרסום הדוח השנתי לשנת 2008, התקבלה הערכת שווי נוספת לנכס הנדל"ן לפיה שווי הנדל"ן הוא 18 מליון פאונד.

פתרון מספר 2 בנושא IAS 1

נדרש א':

נכון ליום 31 בדצמבר 2008 יחס שווי הנכס לערך ההלוואה עומד על 0.725 לפיכך החברה לא עומדת באמות המידה הפיננסיות ולבנק האנגלי יש זכות לדרוש פירעון של ההלוואה.

בהתאם לסעיף 169 לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 *הצגת דוחות כספיים* (להלן - IAS 1) כאשר אין לישות זכות בלתי מותנית לדחות את הסילוק של ההתחייבות למשך לפחות 12 חודש לאחר תקופת הדיווח, אזי התחייבות תסווג לזמן קצר. לפיכך, ההלוואה מהבנק האנגלי תסווג כהתחייבות שוטפת.

האג"ח יסווג לזמן ארוך מאחר ועל פי תנאי שטר הנאמנות עומדים בכל התנאים ומועד הפירעון הוא מעבר לשנה השוטפת.

ביום 30 ביוני 2009 ההלוואה מהבנק עדיין תסווג כהתחייבות שוטפת מאחר שהחברה לא עומדת באמות המידה הפיננסיות. בנוגע לאג"ח, האג"ח יסווג כהתחייבות שוטפת מאחר ויש חשש שהבנק האנגלי, יחלט את הנכס בעקבות המכתב ששלח. לפיכך, יש למחזיקי האג"ח זכות להעמיד לפירעון מיידי את האג"ח ובהתאם לסעיף 169 ל-IAS 1 נדרש סיווג לזמן קצר.

נדרש ב':

על פי נתוני נדרש ב', במרץ 2009 התקבלה הערכת שווי, על פיה יחס שווי הנכס להלוואה הינו 0.9. מאחר והערכה הינה למרץ, לאחר תאריך המאזן, אין שינוי בהתאם להוראת IAS 1 בסיווג ההתחייבות ליום המאזן. לפיכך, ההלוואה תסווג כהתחייבות שוטפת במאזן ליום 31 בדצמבר 2008. האג"ח יסווג לזמן ארוך. נכון ליום 30 ביוני 2009, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות ולכן ההלוואה תסווג לזמן ארוך. גם האג"ח יסווג לזמן ארוך מאחר ואין אפשרות חוזית לבנק לחלט את הנכס ולפיכך, אין זכות לבעלי האג"ח לדרוש פירעון מוקדם.

הערה:

לאור אי בהירות מסוימת בהוראות הנדרש בשאלה התקבלו ונוקדו תשובות אשר עסקו בסיווג ההתחייבויות הנ"ל לאחת משתי קבוצות הסיווג להתחייבויות פיננסיות:

- התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, במיוחד לגבי ההלוואה, אשר ניתנה לחברה לצורך רכישת נדל"ן להשקעה. אם הנדל"ן להשקעה מטופל על פי מודל השווי ההוגן, הרי שישנה הצדקה לייעד את ההלוואה לקבוצה זו על מנת להפחית את חוסר העקביות החשבונאית (Accounting mismatch) במדידת הנכס בשווי הוגן וההלוואה בעלות מופחתת.
- התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת, על פי שיטת הריבית האפקטיבית- רלוונטי במיוחד לאג"ח.

שאלה בנושא IAS 10

סעיף א'

להלן נתונים לגבי המלאי לתאריכים השונים.

הערות	שווי מימוש נטו	עלות	תאריך
מומש בחודש ינואר תמורת 730,000 ₪.	650,000	700,000	31.12.09
מומש בחודש אפריל תמורת 750,000 ₪.	700,000	800,000	31.3.10
מומש בחודש ספטמבר תמורת 700,000 ₪.	640,000	650,000	30.6.10

החברה מפרסמת דוחות כספיים (שנתיים ורבעוניים) 60 יום לאחר תום תקופת הדיווח.
הנח כי הערכים במימוש מעידים על ערך המלאי נכון לתאריך המאזן.

נדרש:

חשב את יתרת המלאי ליום 31.12.09, 31.03.10 ו- 30.06.10.

פתרון:

מלאי פתיחה 31.12.09 - 700,000

מלאי סגירה 31.03.10 - 750,000

מלאי סגירה 30.06.10 - 640,000 המלאי מומש לאחר תאריך פרסום הדוחות.

סעיף ב'

להלן נתונים לגבי המלאי, לרבות השווי בבורסת הסחורות של מלאי הסחורות של החברה (באלפי ₪) לתאריכים השונים.

תאריך	עלות	שווי שוק	הערות
31.12.09	20,000	15,000	במהלך חודש ינואר 2010 נמכר המלאי תמורת 18,000 ₪.
31.3.10	30,000	30,000	המלאי נמכר בחודש מאי 2010 תמורת 25,000 ₪.
30.6.10	40,000	45,000	במהלך חודש יולי 2010 נמכר המלאי תמורת 35,000 ₪.

החברה מפרסמת דוחות כספיים (שנתיים ורבעוניים) 30 יום לאחר תום תקופת הדיווח.

נדרש:

חשב את יתרת המלאי ליום 31.12.09, 31.03.10 ו-30.06.10.

פתרון:

בתאריך המאזן שווי השוק של המלאי משקף מחיר בשוק פעיל, כלומר בבורסת הסחורות. לכן, לא ניתן לחזור ולתקן את סכום המלאי בתאריך המאזן, גם אם לאחר תאריך המאזן אך עד החתימה על הדוחות הכספיים, המלאי מומש בסכום גבוה יותר או נמוך יותר.

מלאי פתיחה 31.12.09 - 15,000

מלאי סגירה 31.03.10 - 30,000

מלאי סגירה 30.06.10 - 40,000

שאלה בנושא IAS 32

להלן מקרים של חברה מנפיקה, יש לקבוע האם מדובר בהתחייבות פיננסית (liability), מכשיר הוני (equity) או מכשיר מורכב (Compound financial instruments):

1. חברה הנפיקה 100,000 מניות בכורה 1 ש"ח ערך נקוב. המניות אינן ניתנות לפדיון ונושאות דיבידנד נצבר בשיעור של 6%. תשלום הדיבידנד יתבצע ע"פ החלטת החברה. כמו כן, נקבע כי תשלום הדיבידנד יחולק ראשית לבעלי מניות הבכורה בטרם יחולק כל דיבידנד רגיל אחר.
2. חברה הנפיקה 100,000 מניות בכורה 1 ש"ח ערך נקוב. המניות **ניתנות** לפדיון (בכל עת) ונושאות דיבידנד נצבר בשיעור של 6%. תשלום הדיבידנד יתבצע ע"פ החלטת החברה. כמו כן, נקבע כי תשלום הדיבידנד יחולק ראשית לבעלי מניות הבכורה בטרם יחולק כל דיבידנד רגיל אחר.
3. ב- 1.1.12 קיבלה חברה א' בע"מ תקבולים ע"ח מניות בסך של 100,000 ש"ח. עפ"י ההסכם בין החברה למשקיעים, אזי חברה א' בע"מ תנפיק ב- 1.10.14 מניות כנגד התקבולים. מספר המניות יקבע בהתאם לחלוקה של סכום התקבולים במחיר המניה בבורסה ב- 1.10.14.
4. חברה הנפיקה מניות בכורה 1 ש"ח ערך נקוב. המניות נושאות דיבידנד צביר המחולק לפי החלטת החברה. להלן שתי הנחות אפשריות:
  - א. המניות ייפדו בתום 5 שנים ע"פ ערכם הנקוב.
  - ב. המניות יהיו ניתנות לפדיון במזומן במקרה בו הבעלות על החברה תשתנה.
5. חברה הנפיקה אופציה להמרה המקנה זכות למספר משתנה של מניות ו/או בעלת תוספת מימוש משתנה/צמודה.
6. ביום 1 בינואר 2010 חברה הנפיקה אופציית מכר (PUT) לפיה מחויבת החברה לרכוש ממחזיק האופציה ביום 31 בדצמבר 2011, 100,000 מניות של עצמה תמורת מזומן, כפי שנקבע בתנאי כתב האופציה. האופציה הונפקה תמורת 100,000 ש"ח, סכום המהווה 1% משווי המניות.
7. חברה הנפיקה 400,000 כתבי אופציות. עפ"י תנאי ההנפקה:
  - א. החברה תבחר האם לסלק את המחויבות כלפי המשקיעים ע"י הנפקת מניות או ע"י תשלום מזומן (סילוק נטו במניות).
  - ב. המשקיע יבחר את אופן הסילוק - ע"י קבלת מניות או ע"י סילוק נטו במניות.

8. לחברה נוצרה יתרת מס הכנסה לשלם נכון ליום 31.12.11 בסך 200,000 ₪. האם מחויבות זו מהווה התחייבות פיננסית כהגדרתה ב- IAS 32?
9. חברה הנפיקה 100,000 מניות בכורה 1 ₪ ערך נקוב. המניות ניתנות לפדיון ע"י המחזיק ונושאות דיבידנד נצבר בשיעור ריבית של 6%. המניות יפדו בתום 5 שנים. אופן הפדיון יקבע ע"י החברה, במזומן \$100,000 או לחילופין פדיון במניות ע"פ שווי שוק.
10. חברה הנפיקה 100,000 מניות בכורה 1 ₪ ערך נקוב. מדובר במניות בעלי חובת המרה. סילוק המניות יתבצע ע"י המרה למספר מניות משתנה, יחס ההמרה יקבע לפי שווי המנייה ביום הפדיון.
11. חברה הנפיקה 100,000 מניות בכורה ניתנות לפדיון 1 ₪ ערך נקוב. המניות נושאות דיבידנד אינו צביר בשיעור 6%. בהתאם להחלטת המחזיק יפדו המניות בתום 5 שנים. אופן הפדיון יקבע ע"י החברה ויתבצע באחת משתי הדרכים הבאות- פדיון במזומן, או לחילופין פדיון במספר מניות קבוע וידוע מראש – זהה בערכו לפדיון במזומן.
12. חברה נתנה הלוואה בסך \$100,000 ניתנת לפדיון במספר קבוע וידוע מראש של מניות. מטבע פעילות החברה הינו שקל.

פתרון

1. מכשיר הוני.

רכיב הערך נקוב - אין זכות פידיון.
רכיב הדיבידנד - יחולק בהחלטת החברה ולכן לחברה יש יכולת להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר.
(Ias32.16 AG 25-AG 26). סדר עדיפות חלוקת הדיבידנד אינו רלוונטי לקביעת סיווג המכשיר.

2. התחייבות פיננסית.

רכיב הערך נקוב- יש זכות פדיון.
סדר עדיפות חלוקת הדיבידנד אינו רלוונטי לקביעת סיווג המכשיר.

3. התחייבות פיננסית.

IAS 32 מגדיר התחייבות פיננסית, בין היתר, כ- "חובה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא מכשיר לא נגזר, אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת למסור מספר משתנה של מכשיריה ההוניים". במקרה שלפנינו, הישות מחויבת למסור מספר משתנה של מכשיריה ההוניים ומכאן שהתחייבות תסווג כפיננסית.

4. להלן-

א. מכשיר מורכב, מניות הבכורה מכילות מרכיב הוני ומרכיב התחייבותי גם יחד.

רכיב ערך נקוב - המניות יפדו בתום ה- 5 שנים. לחברה יש מחויבות למסירת מזומן.
דיבידנד- שיקול דעתה של החברה לחלוקת הדיבידנד מאפשר לחברה להימנע ממסירת מזומן, שכן היא זו אשר תקבל את ההחלטה, ועל כן יסווג כמכשיר הוני.

ב. מכשיר מורכב, מכיל מרכיב הוני וכן מכשיר התחייבותי.

ערך נקוב - קיימת זכות פדיון, ולכן זו התחייבות. עם זאת מדובר בסילוק מותנה- הפדיון מותנה בהחלפת בעלות החברה.

החלפת בעלות אינה אירוע נדיר, יוצא דופן או קלוש, שכן מדובר באירוע שעשוי להתרחש ואף שאינו תלוי בחברה עצמה - על-כן למנפיק אין יכולת להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר - יסווג כהתחייבות פיננסית. (IAS 32AG 28).

דיבידנד - יחולק ע"פ החלטת החברה. אין התחייבות להוצאת מזומן.

נתון פדיון במזומן, ומכאן שערך דיבידנד (רכיב הוני), הינו ערך שירוי של 0.

5. התחייבות פיננסית. הסיבה לטיפול החשבונאי הנ"ל נעוצה בבחינת מכשירים המסולקים במכשירים הוניים

על פי סיווגי הבעלות הגלומים בהם. כאשר אופציה הינה למספר קבוע של מניות תמורת סכום קבוע של מזומן, כל הסיכונים וכן התשואות הנובעים/ות מהשינויים בשווי החברה המנפיקה מיום ההנפקה עד יום

המימוש חלים על המחזיק באופציה בדומה לבעל מניות. לעומת זאת, אופציה אשר מספר המניות שיונפקו בעקבות מימושה משתנה ו/או תוספת המימוש משתנה, מעבירה למעשה חלק מהסיכונים ו/או התשואות הנובעים ו/או הנובעות מהשינויים בשווי החברה המנפיקה לחברה עצמה ולכן הסיכונים והתשואות חלים על המחזיק באופציה פחותים מאלו החלים על בעל המניות. לפיכך, אופציה כזאת נחשבת התחייבות פיננסית.

6. אופציית מכר שהונפקה ע"י הישות על מניותיה, ואשר מסולקת בברוטו, **מהווה מכשיר הוני**. עם זאת, מכיוון שהישות (החברה) התחייבה לשלם מזומן ללישות אחרת (מחזיק האופציה) בתאריך עתידי (31 בדצמבר 2011) כנגד רכישת מכשיריה ההוניים (מניות), **עליה להכיר** ביום כתיבת האופציה **בהתחייבות** נגד קיטון בהון. ההתחייבות תוכר לפי ערכה הנוכחי ותטופל לפי שיטת הריבית עד למימושה.

7. א. התחייבות פיננסית

סעיף 26 לתקן קובע כי כאשר מכשיר פיננסי נגזר נותן **בידי אחד מהצדדים** את הבחירה באשר לאופן הסילוק, זהו נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, אלא אם התוצאה של **כל אחת מהחלופות** הסילוק היא שהמכשיר הני"ל הוא מכשיר הוני. הדגש כאן הוא שלמרות שהבחירה במקרה הני"ל היא בידי החברה ולא בידי הצד שכנגד, עדיין מדובר בהתחייבות פיננסית ולא במכשיר הוני.

ב. התחייבות פיננסית

ראו גם תשובה לסעיף א'. במקרה הני"ל, הבחירה היא בידי הצד שכנגד.

8. התשובה **שלילית**. יתרת מס הכנסה לשלם אינה מהווה התחייבות פיננסית כהגדרתה ב- IAS 32. התקן מגדיר התחייבות פיננסית, בין היתר, כ- : "מחויבות **חוזית** למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר". מכאן, שיתרת מס הכנסה היא מכוח חוק (פקודת מס הכנסה) ולא מכוח חוזה ולכן היא אינה נכנסת להגדרה של התחייבות פיננסית (לא בתחולת IAS 32).

9. **התחייבות פיננסית** - ערך נקוב- קיימת זכות פדיון. גם כאן אופן הסילוק נתון בידי החברה אלא שהחלופות שקיימות הם מסירת מזומן הוא הנפקת מס' מניות משתנה ולכן מדובר בכל מקרה בהתחייבות. כמו כן לגבי הדיבידנד-מדובר בדיבידנד חובה, ולכן יש חובה של הוצאת מזומן מהחברה.

10. **התחייבות פיננסית**. על אף שמדובר במניות בכורה שיומרו להון אין זה מכשיר הוני. כיוון שמספר המניות שיונפקו כדי לסלק את ההתחייבות הינו משתנה.

11. **מכשיר הוני**.

קיימת אמנם זכות פדיון אולם כיוון שלחברה יש יכולת לבחור את אופן הסילוק ולהנפיק מספר קבוע של מניות ולא למסור מזומן- לחברה יש יכולת להימנע ממסירת מזומן ולהנפיק מניות (מספר קבוע) ועל כן אין כאן התחייבות.

רכיב הדיבידנד- לחברה יש את האפשרות להימנע מתשלום דיבידנד, שכן לא מדובר בדיבידנד חובה. מכאן שמדובר במכשיר שכולו הוני.

12. **התחייבות פיננסית.** לחברה יש מחויבות להעביר מזומן או נכס פיננסי אחר.

רכיב ההלוואה (קרן) מהווה התחייבות.

רכיב ההמרה - גם כן התחייבות כיוון שמטבע משתנה.

אומנם במקרה זה מדובר על מספר קבוע של מניות, אך מטבע העסקה הינו דולר \$ בעוד שההלוואה ניתנה במטבע פעילות החברה שהוא שקל- ערך שער חליפין עשוי להשתנות (שהרי ההלוואה צמודה לדולר), ומכאן שערך ההתחייבות משתנה וערך מניות גם הוא. (ias 32.24).

שאלה בנושא IAS 37

להלן מספר סוגיות שהועלו בישיבת הדירקטוריון של חברה אי בע"מ (להלן - "החברה") בדיון על הדוחות הכספיים לשנת 2010:

1. בפעילות החברה בתחום הקמעונאות, כחלק מהאסטרטגיה העסקית של החברה, היא דוגלת במדיניות של החזר כספי ללקוח שאינו שבע רצון, גם אם אין לחברה מחויבות משפטית כזו. מדיניות זו ידועה ומפורסמת כחלק מהמיתוג של החברה. על פי ניסיון העבר של החברה רק 2% מהמכירות שלה מוחזרות והלקוח אכן מקבל החזר כספי בגינן.

החברה מתלבטת כיצד לטפל במדיניות זו בדוחותיה הכספיים.

2. בתחום הטקסטיל, החברה נקלעה לקשיים כלכליים, ולכן החליטה על חיסול תחום זה. הודעה מפורטת בנושא פורסמה לציבור במהלך שנת 2010 באתר הבורסה לניירות ערך. בחודש דצמבר 2010 התחילה החברה ליישם את התוכנית. בישיבת הדירקטוריון הציג סמנכ"ל הכספים של החברה את הרווחים והעלויות שנתרו הכרוכים בחיסול תחום הטקסטיל. להלן פירוט הרווחים והעלויות:

א. פיצויים ל-40 מעובדי הייצור שעדיין לא פוטרו בסך של 50,000 ₪.

ב. רווח הון צפוי בגין המכירה של מכונות הייצור בסך של 25,000 ₪.

ג. עלויות הכשרת 2 עובדי הנהלת החשבונות למחלקת הקמעונאות בסך של 5,000 ₪.

ד. החברה החליטה על העברה של 15 עובדים מצטיינים למחלקת הקמעונאות במקום לפטרם. החברה צפויה להשקיע בהכשרת אותם עובדים כ- 10,000 ₪ בגין כל עובד.

החברה מתלבטת האם עליה להכיר בהפרשה בדוחות הכספיים, ואם כן באיזה סכום.

3. החברה מחויבת על פי חוק, כל 5 שנים, להחליף את מסנני האוויר במכונות הייצור שברשותה וזאת על מנת למנוע זיהום אויר.

החברה מתלבטת האם מדובר בהתחייבות שיש להכיר בה בדוחות הכספיים.

נדרש:

דון בכל אחת מ-3 הסוגיות שהועלו בישיבת הדירקטוריון וקבע את הטיפול החשבונאי המתאים (הסתמך בתשובותיך על התקנים הרלוונטיים).

ההתייחסות הינה לפי תקן חשבונאות IAS 37:

1. לחברה נוצרה מחויבות משתמעת בהתאם לסעיף 10 לתקן, מכיוון שמדיניות החברה פורסמה ברבים ולכן ללקוחות ישנה ציפייה שהיא תמלא אחר אחריות זו. החברה צריכה להכיר בדוחותיה הכספיים בהפרשה בגין המחויבות המשתמעת לפי סעיף 14 לתקן שכן לחברה יש מחויבות משתמעת בגין אירועי העבר (סעיף 17) – מכירות החברה, וכן צפוי שיתהווה לה תזרים שלילי כדי לסלק את המחויבות – החזר כספי ללקוח, וכן ניתן לערוך אומדן מהימן של ההתחייבות, זאת עפ"י ניסיון העבר של החברה.
2. לפי סעיף 70, חיסול תחום עיסוק הינו בגדר שינוי מבני. לפי סעיף 14 לתקן בגין השינוי המבני נוצרת לחברה מחויבות בגין אירועי העבר אשר צפוי תזרים שלילי בכדי לסלקה וכן ההתחייבות ניתנת לאומדן מהימן. לפי סעיף 75 לא נוצרה לחברה מחויבות משתמעת אלא אם החברה התחילה ליישם את התוכנית לשינוי מבני או שמסרה הודעה מספקת על מרכיביה העיקריים של הישות עד כדי יצירת ציפייה תקפה בקרבם שהישות אכן תבצע את השינוי המבני. בשאלה נתון שהחברה התחילה את התוכנית לשינוי מבני לפני תום שנת 2010. לפי סעיף 80 לתקן ניתן להכיר בהפרשה לשינוי מבני רק בגין הוצאות כרוכות בהכרח לשינוי מבני ושאינן מיוחסות לפעילויות הממשיכות של הישות ולכן פיצויים של 40 העובדים יירשמו כהתחייבות. לפי סעיף 83 לתקן לא ניתן להכיר בהפרשה בגין רווחים ממימוש צפוי של נכסים ולכן לא ניקח בחשבון את רווח ההון בגין מכירת מכונת הייצור. לפי סעיף 81 לתקן לא ניתן להכיר בהפרשה לשינוי מבני בגין הכשרה מחדש של צוות עובדים קיים או העברתו לאתר החדש, ולכן לא ניתן להכיר בעלויות הכשרת עובדי הנהלת חשבונות וכן לא ניתן להכיר בעלויות של 15 עובדים מצטיינים שכן הם קשורים לפעילויות הממשיכות של הישות. לכן בסה"כ החברה תיצור הפרשה בסך 50 אלפי ₪.
3. עלות השיפוץ אינה מוכרת מאחר שבסוף תקופת הדיווח לא קיימת מחויבות לשפץ את המכונות באופן בלתי תלוי בפעולות החברה בעתיד - אפילו הכוונה שהציאה תתהווה תלויה בכך שהחברה תחליט להמשיך להפעיל את מכונת הייצור. במקום להכיר בהפרשה, הפחת בגין מסנני האוויר העתידיים מביא בחשבון את השימוש בו, דהיינו מופחת על פני חמש שנים. עלויות מסנני האוויר העתידיים מתבטאת בדרך של הפחתה על פני חמש השנים הבאות. כמו כן, אין לחברה מחויבות בהווה שאינה תלויה בפעילות של הישות, שכן הישות יכולה להימנע מהוצאה עתידית ע"י פעולותיה העתידיות, לדוגמא ע"י מכירת המכונות. כלל זאת בהתאם לסעיפים 14, 17, 18 ו-19 לתקן.

שאלה בנושא הטיפול בעלויות רכישה

קבע מהו הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בגין רכישה או הנפקה, במקרים המפורטים להלן:

השקעה באג"ח (מוחזק למסחר, זמין למכירה, מוחזק לפדיון)	הנפקת מניות
השקעה במניות (מוחזקות למסחר, זמינות למכירה)	הלוואה שנתקבלה (שלא יועדה בשווי הוגן דרך רווח והפסד)
השקעה בחברה כלולה	הלוואה שניתנה
רכישת חברה בת (צירוף עסקים באמצעות תשלום מזומן)	מכשיר פיננסי מורכב
רכישת חברה בת (צירוף עסקים באמצעות הנפקת מניות). *בהנחה והוצאות ההנפקה משולמות במזומן.	אג"ח שהונפק

מקור	אופן הטיפול בעלויות עסקה (רכישה/הנפקה)	סוג המכשיר
סעיף 37 ל- IAS 32	ניכוי מההון העצמי	הנפקת מניות
סעיף 43 ל- IAS 39	מקטינות את ההתחייבות הפיננסית (מצריכות תיאום של הריבית האפקטיבית)	הלוואה שנתקבלה (שלא יועדה בשווי הוגן דרך רווח והפסד)
סעיף 43 ל- IAS 39	מתווספות לעלות הנכס הפיננסי (מצריכות תיאום של הריבית האפקטיבית)	הלוואה שניתנה
סעיף 43 ל- IAS 39	מוקצות לרכיב ההון ולרכיב ההתחייבות באופן יחסי להקצאת התמורה	מכשיר פיננסי מורכב
סעיף 43 ל- IAS 39	מקטינות את ההתחייבות הפיננסית (מצריכות תיאום של הריבית האפקטיבית)	אג"ח שהונפק
השקעה באג"ח		
סעיף 43 ל- IAS 39	רישום הוצאה בדוח רווח והפסד	מוחזקת למסחר
סעיף 43 ל- IAS 39	מתווספות לעלות הנכס הפיננסי (מצריכות תיאום של הריבית האפקטיבית)	זמינה למכירה
סעיף 43 ל- IAS 39	מתווספות לעלות הנכס הפיננסי (מצריכות תיאום של הריבית האפקטיבית)	מוחזק לפדיון
השקעה במניות		
סעיף 43 ל- IAS 39	רישום הוצאה בדוח רווח והפסד	מוחזקות למסחר
סעיף 43 ל- IAS 39	מתווספות לעלות הנכס הפיננסי	זמינה למכירה
עפ"י החלטה של ה- IFRIC	מתווספות לעלות ההשקעה	השקעה בחברה כלולה

רכישת חברה בת		
סעיף 53 ל- IFRS 3	רישום הוצאה בדוח רווח והפסד	צירוף עסקים באמצעות תשלום מזומנים
סעיף 53 ל- IFRS 3 + סעיף 37 ל- IAS 32	ניכוי מההון העצמי * בהנחה והוצאות ההנפקה משולמות במזומן	צירוף עסקים באמצעות הנפקת מניות

שאלה בנושא IAS 39

לאחר ראיון עבודה מוצלח, מונית להיות עוזרת/ת חשב של חברת "המסננת האכזרית" בע"מ. לאחרונה, חשב החברה התבקש ע"י המנכ"ל לבחון את האפשרות לסווג ניירות ערך לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 – "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה". משימתך הראשונה בתפקידך החדש היא לבחון אילו ניירות ערך ניתן לסווג לקבוצה זו מתוך ניירות הערך הבאים:

א. השקעה באגרות חוב ניתנות להמרה של חברת העוקץ בע"מ אגרות החוב נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. במועד שבו רכשה חברת המסננת האכזרית בע"מ את אגרות החוב היו תנאי ההמרה למניות של אגרות החוב אטרקטיביים מאוד. אגרות חוב אלו מסווגות כיום בקבוצת ניירות הערך הנמדדים לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

ב. השקעה באגרות חוב רגילות ("סטרייט") שהנפיקה לפני כשנתיים בבורסה לניירות ערך בתל אביב חברת "בור ללא תחתית" בע"מ. אגרות החוב ייפרעו בתשלום אחד 5 שנים מיום הנפקתן, הן משלמות ריבית אחת לשנה ומסווגות כיום בקבוצת הנכסים הפיננסיים הזמינים למכירה.

נדרש:

יש לקבוע האם ניתן לסווג את כל אחד מניירות הערך לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון. יש לפרט את התנאים הרלוונטיים לכל אחד מניירות הערך ובמידת הצורך, לנתח את החלופות האפשריות.

במידה וניתן לסווג את נייר ערך לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון, יש לקבוע מהו הטיפול החשבונאי הנאות.

פתרון

למעשה, במסגרת הבחינה יש לבצע שני ניתוחים: האחד – האם נייר הערך מתאים במאפייניו לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון? השני – האם ניתן לשנות את סיווגו לפי הוראות IAS 39.

שלב א' - ניתוח התאמת נייר הערך לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון

1. אג"ח להמרה אינה עומדת בהגדרת השקעה המוחזקות לפדיון שכן שולמה תמורה בגין מרכיב אופציה להמיר אותה למניות (לפי תנאי השאלה, תמורה זו הייתה כנראה משמעותית שכן תנאי ההמרה היו אטרקטיביים). לפיכך, לא ניתן להראות כוונה להחזיק לפדיון.
2. אג"ח סטרייט סחירה בבורסה עומדת בתנאים של הקבוצה בהנחה שהכוונה תהיה להחזיק בה עד הפדיון.

שלב ב' - ניתוח היכולת לשנות סיווג

עד 13 באוקטובר 2008 היו מותרים סיווגים רק בין התיק הזמין למכירה לקבוצת ההשקעות המוחזקות לפדיון ולהיפך (במגבלות).

ב-13 באוקטובר, לאחר לחץ פוליטי, פרסם ה-IASB תיקון לפיו מותרים סיווגים נוספים. הסיווגים הנוספים שהותרו:

- א. מקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד לקבוצת ההלוואות והחייבים, רק אם:
    - הסיבה לסיווג המקורי הייתה בשל היותו של נייר הערך למטרות מסחר (לא ייעוד).
    - אם נייר הערך היה עומד בהגדרת הלוואות לחייבים.
  - ב. מקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד לקבוצת האחרות - בנסיבות נדירות אשר עלולות לשנות באופן משמעותי את אסטרטגיית ההשקעה של הישות (כמו המשבר שהיה בשוקים באוקטובר 2008) – ניתן לסווג גם לזמין למכירה או למוחזק לפדיון.
  - ג. מקבוצת זמין למכירה לקבוצת הלוואות וחייבים - במידה ועומד בנסיבות של 1ב לעיל.
- *רק סעיף 2 רלוונטי לפתרון.**

בהתאם לאמור לעיל:

1. אין צורך לדון בסיווג שכן נייר הערך לא מתאים לקבוצה עפ"י מאפייניו. אילו היה מתאים היה צריך לדון בסעיף 2 לעיל וגם כאן, בהיעדר נתונים על נסיבות נדירות כלשהן, התשובה צריכה להיות שלא ניתן לסווג. לפיכך, אין צורך לתאר טיפול חשבונאי כלשהו.
2. המעבר מקבוצת זמין למכירה לקבוצת המוחזקים לפדיון מותר. לגבי הטיפול החשבונאי – במעבר מקבוצת זמין למכירה השווי ההוגן למועד הסיווג ייחשב כעלות היות ולאגרות החוב האמורות מועד פדיון קבוע, הרווחים או ההפסדים שנזקפו להון יפרסו על פני יתרת אורך החיים עפ"י שיטת הריבית האפקטיבית.